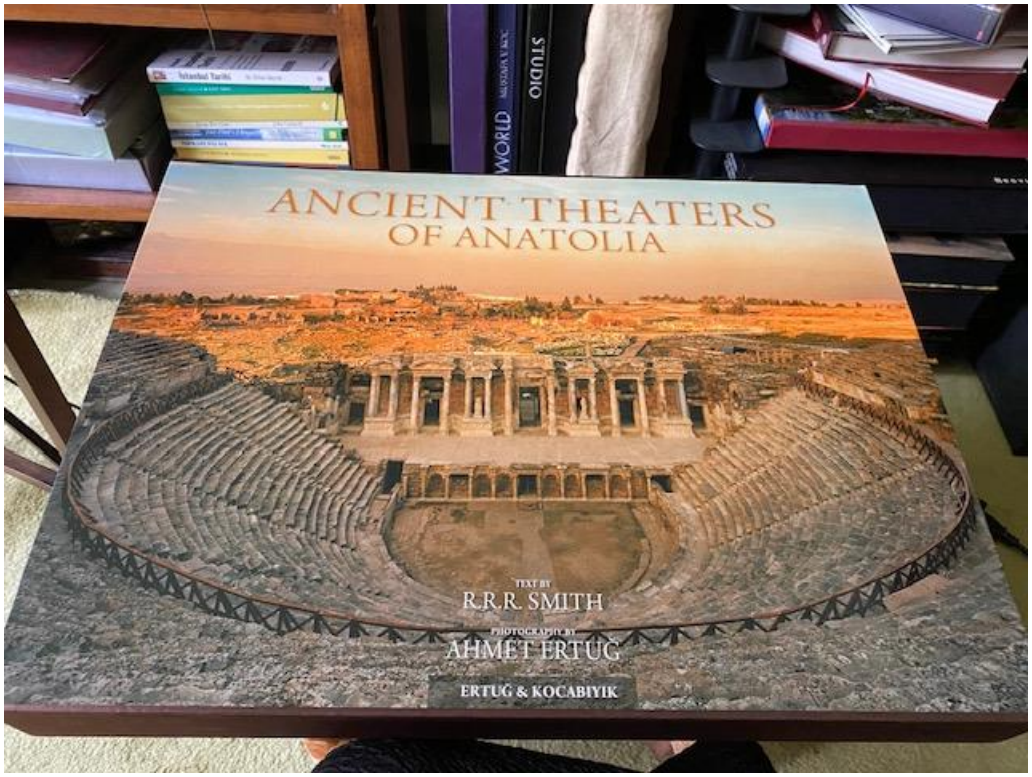
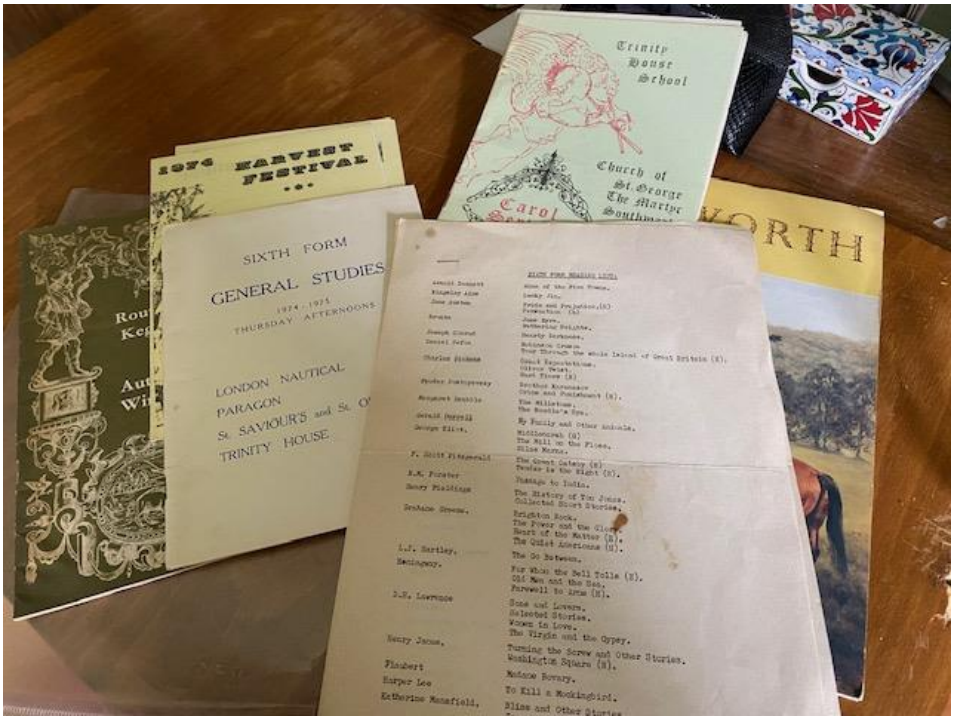
Dünya Tiyatro Gününde Anılarımdan - Rengigül Yaltırık Ural

Babam Faik Yaltırık tiyatrolara önem verir, tiyatroculara saygı duyardı. Annem, kayınpederim "Faik sinema ve tiyatrolara çok meraklıydı" diye konuşmaya başlarlardı konusu açıldığında. Nedeni ise babaannemin moda evi iki yazlık sinemayı birden görürmüş. Bir gece birinin yarısını, diğer gece başka birinin diğer yarısını seyrederlermiş. Babaannem yabancı filmlerden model çıkartırmış. Evini de öyle estetik döşemişti, çoğu bende yadigâr. Halamı ve annemi sâdece sinema, tiyatrolara değil setlere de götürürmüş babam. Yıllarca kendilerinden Melina Mercouri, Peter Ustinov, Maxmillian Schell'i duydum. Vâlideçeşme'deki setler de dillere destandı. Sanatçıya saygı duyarlardı.

Haldun Taner ve tiyatrosunu da babamla öğrenmiştim, diğer önemli tiyatrocularımız gibi. Devekuşu Kabare gibi. Bizi götürdü. Masalardan temsilleri izlemek pek hoştu, içeceklerimizle. İzleyiciler birbirinden şıktı. Parfüm kokardı. Beyoğlu klasikleri vardı. Hacı Abdullah Lokantası, tiyatro sonrası Lale gibi… Uy Balon Dünya müzikali gibi… Altan Erbulak… Ne tatlıydı. Nisa Serezli ve Tolga Akşaner. Bayılırdım Nisa Serezli'ye. Anneannem de eşi ilk sinemacılardan olduğu için sinema, tiyatro, müzikalleri, kantoları pek severdi. Keşanlı Ali Destanı'nı ne güzel anlatırdı. "Mikadonun Çöpleri" gibi. "Bir Delinin Hatıra Defteri" gibi. Çok şıktı izleyiciler. Tiyatrolar ve sinemalardaki fuayeler de çok şık olurdu. Parfüm kokardı. Annem şapkasız, minik dürbünsüz gitmezdi. Levent'te, Levent Kırca'nın tiyatrosu vardı, Hodri Meydan Kültür Merkezi. Babam götürürdü. Pek güzel olurdu temsilleri. Gülriz Sururi'nın oynadığı "Kaldırım Serçesi" oyunu da muhteşem bir performanstı. Edith Piaf'ı izliyormuş gibiydik. Tiyatro ve sinema sanatçımız Nevzat Okçugil de bizim Yankılı (Fecri Ebcioğlu) sokakta otururdu, yönetmen kardeşi Cevat amca gibi. Eşi Efro teyze İtalyan'dı. Okçugil kardeşler Türk sinemasına çok hizmetleri olmuştur. Bir o kadar da mütevazı idiler, yaşamları, kıyafetleri, konuşmaları. Çok kültürlüydüler. Ailece görüşürdük. Efro teyze ile İtalyanca mektuplar üzerinde çalışırdım.

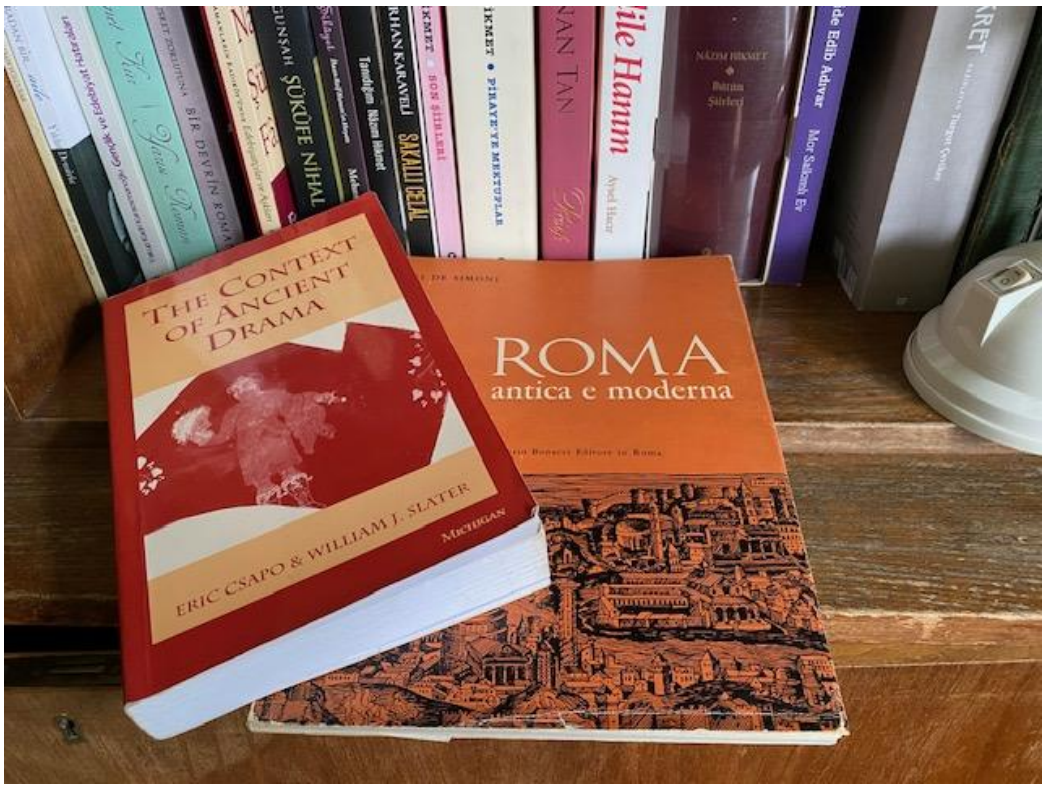

Londra'daki okulum Trinity House School'un kardeş okulları vardı. 'General Studies' dersinde London Nautical'a drama dersine giderdim. Mr. Divall hocamızdı. Gidiş için yol parasını idarî müdürümüz verirdi. Diğer okullar Paragon ve St. Saviour's ve St. Olave's idi. Her dönem 5 ana dersi uygulamalı işlerdik. Okuyup incelememiz için ders kitapları haricinde kitap listesi verirlerdi.

İlk arabamız kırmızı Fransız Ford'u satmıştı Ersin. Beyaz Volkswagen Golf araba almıştı tiyatro sanatçımız Levent Tülek'ten. O dönem Peker Açıkalın, Nilüfer Açıkalın ile sitcom yapıyorlardı televizyonda, gülüyorduk, bir ara bizim Hüsrev Gerede'deki evimizin alt katında kiracı idiler. Yarış aracı gibi rektifiyeli olduğu için kısa bir süre kullandı Ersin.

Sandoz'da İKSV'ye, UNICEF'e destek olurduk. Konserler, sinema, tiyatro faaliyetleri gibi. "Sandoz, personeline tiyatro mevsiminde, önceden belirtilen süreler içerisinde tiyatro bileti sağlamaktadır." ifadesi işyeri görev tanımında yer almaktaydı zaten. UNICEF'in çocuk oyunu kartları; dünya çocukları vardı. Büyük karton afişi de pek güzeldi. Utku ile akşamları ya da hafta sonları katıla katıla güler ve dünya çocuklarına isimler takardık. Utku kendince çocuk tiyatrosu kurardı. Harbiye Muhsin Ertuğrul'daki çocuk tiyatrolarının neredeyse tümüne gitmeye çalışırdık. CRR, AKM'deki Sihirli Flüt, Uyuyan Güzel gibi klasik müzik, bale ve sinemalardaki çocuk filmlerine, çocuk parklarına, adalara, tatillere giderdik. Ersin ile birlikte gittikleri çocuk tiyatrosu dönüşü, Ersin Utku'nun sesini arabada teybe alır, sonra dinler tekrar tekrar gülerdik. O zamanlar Zürich Oda Orkestrası sanat yönetmeni olan Howard Griffiths'in çocuk konserleri çok etkileyici idi. Böyle nice kıymetli sanatçıyı izleme fırsatımız oldu ailece. Fazıl Say, Fahir Atakoğlu, Genco Ercal - Sertap Erener… West Side Story gibi nice… CRR, AKM'deki konserlere giderdik. Harbiye Açık Hava Tiyatrosu'nu da çok beğenirdim. Bir yaz günü Finans Müdürümüz Erol Tüfekçioğlu, "Nazmiye ile çocuk yazlıkta, benim de bitirmem gereken işler var, siz eşinizle seversiniz, West Side Story'e gider misiniz?" diye sormuştu. Ne güzel bir geceydi. Çok kibar, kültürlü insanlar tanıdım Sandoz'da. Aile gibiydik, bazı halde aileden yakın oldular.

Elit, saygılı, abartısız, tam kararında, zarif davetlerimizde eski büyükelçiler, diplomatlar, eski vakur bilim adamları, iş adamları ile o dönemi doya doya ve en güzel haliyle yaşadığımız için kendimi ve ailemi şanslı addediyorum. Dr. Altan (Demirdere) Bey'in desteklediği ve tiyatro gecelerimizde önemli yer tutan Ferhan Şensoy ve ekibini izlemek de pek güzeldi tabii. Uyumkent'teki yazlık sinemamıza gelirdi, kitabını da imzalardı. Komşularımızdan Temel Gürsu işletirdi, yaz turneleri kapsamındaydı sanırım. Eski dönem Shakespeare tiyatrosuna da benzetirdim biraz. Hep bir sırlama vardır. Shakespeare Sonelerini severim. Halat Halman büyüğümüz çevirmişti.

“Türk Kültürünün Devamlılığında Görülen Özellikler" - Tâlat Sait Halman

“Kültür, asırların birikimi ile oluşuyor. İnsanın tarifi ve ona verilen değer de böyle anlaşılıyor. İnsanın hayatının değeri, hatıralarıyla eşdeğer aslında. Gelecek zaten henüz yaşanmamış bir geçmiş, değil mi? O halde; gelecek de hatıra demek, bir yere kadar.“ diye sohbetler ederiz. Savaş ve sürgünlerde, deprem, sel gibi afetlerde; ne canlar gitmiştir! Üzülürüm, yüreğim yanar ama mal da canın yongası misâli, her zaman ateş düştüğü yeri yakar. Hele dünya markası sanat eserleri, her savaş, her sürgün, her yangında nasıl da yok olmuştur! Tüm dünyamızda bilebildiğim tüm savaşlardaki bedensel ve ruhsal kayıp canlara üzülürüm. Ancak sanat eserlerine, kitaplara içim gider. Hangi ülkeye, hangi kültüre ait olursa olsun, hiç ayırım yapmaksızın tarifsiz üzülürüm.

Bir sonbahar, Akatlar Kültür Merkezi’nde “Ustalara Saygı” çerçevesince, 1981 yılında Roma'da tanıdığım bir kültür elçisini andık. O, dostumuz hocamızdı. Talât Sait Halman. Türkiye’nin ilk Kültür Bakanı idi.

Tâlat Bey ile Roma Üniversitesi'nde tanıştım. İstanbul Üniversitesi ile Roma Üniversitesi kardeş üniversitelerdi. Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı'nda bir "Türk Haftası" düzenlenmesine karar verilmişti. Türkolog, Türk dostu Prof. Anna Masala arkadaşım olmuştu. Ersinle birlikteliğimizi bilen nâdir insanlardan biriydi. Türk âdetlerini seviyordu. Bu haftaya Talât Halman, kültür elçimiz olarak New York'tan davetlimizdi. Bir yandan Rektör Prof. Dr. Cem'i Demiroğlu'nun konuşma metnini hazırlıyor, diğer yandan Anna ile gidecek "hocaların hocaları" olan ekibin organizasyonunu yapıyordum; Prof. Dr. Nurhan Atasoy, Prof. Dr. Nüsret Ekin, Prof. Dr. Sahir Erman, Prof. Dr. Afif Erzen, Prof. Dr. Esat Çam, Prof. Dr. Yüksel Ülken, Prof. Dr. Yılmaz Altuğ, Çinuçen Tanrıkorur, Sabiha Tansuğ, Elif ve Bedi Aran konuklarımızdı. Ne oldu dersiniz? "Mehmet Ali Ağca Papa'yı vurdu." Gazete başlıklarına, radyo ve televizyon haberlerine yansıdı. "Kelebek Etkisi" hüznü ile tüm organizasyon, sil baştan ertelense de, etkinliği 23-28 Kasım 1981 tarihinde gerçekleştirdik; "Atatürk: Tradizione e Cultura". Roma Üniversitesi ihtişamlı bir üniversitedir. İstanbul Üniversitesi Beyazid Merkez Bina iç kısımlarını andırır. Açılış Konferansı'ndan sonra, sergiler ve müzik dinletisi süregelirken, hafta boyunca konferanslar Türkoloji Bölümü'nde devam etti. Sevgili Anna'nın konusu: "Osmanlı İmparatorluğuna Hayrân Olan Biri Mustafa Kemal Atatürk'e Nasıl Aşık Oldu?" idi. Talât Halman'ın konusu; "Türk Kültürünün Devamlılığında Görülen Özellikler". İnsanı etkileyen bir zarâfeti vardı Talât Bey'in. Konuşma tonu, güler yüzlü ve içten yaklaşımı, alçak gönüllü hâli ve derin bilgi birikimi.

Yıllar su gibi aktı... Dostluğumuz da... Ne güzel ki oğlumuzun Bilkent'te dekanı oldu ve Semahat (Arsel) Hanım, Utku'yu, Rahmi Bey'in RC'den okul arkadaşı, aile dostları Talat Bey'e emanet etti. Utku, diplomasını elinden almakla kalmadı, Unicef gönüllü çalışanı da oldu. Birkaç yıl sonra sonra, "Talât Hoca'yı kaybettik. Bizde emeği çoktur." diye buruk bir mesaj aldığımda oğlumdan, üzüntümü tarif edemem. Dekan odasında kalp krizi geçirdiğini öğrendik. O sırada Rahmi Bey ile Semahat Hanım Londra'da toplantıda idiler. Haber verdim. İletişimin geldiği noktaya dikkatinizi çekerim. Ben İstanbul'dayım, Utku Amsterdam'da, Semahat Hanım ile Rahmi Bey Londra'da.

İşte bu, yıllarla derinleşen güzel duygularla "Ustalara Saygı" gecesinde idik eşim Ersin ile ve yan yana oturduğumuz, yeğeni arkadaşım Sema Al ile zaman zaman hasretle ve minnetle, saygı ve sevgiyle anarız kıymetli hocamızı. Eksik olmasın Sema "Aranızdaki bağ bambaşka idi." der, sevecen zarâfetiyle.

Evet, "Edebiyat Bağı" öyle bir bağ ki yüzyıllarca geriye gidiyorsunuz. Mevlânâ'nın dizelerinden... Yunus Emre'ye... Shakespeare'e... Yaşı, milliyeti, dönemi, rengi, cinsiyeti yok… "Edebiyat Bağı" tıpkı spor gibi gibi. Kolayca tarifini yapmak gerekirse; daha güncel, anlaşılır olabilmesi adına. Taraftarın tutkusu gibidir. Edebiyat Bağı dünya kültürünün bağıdır yüzyıllarca gerilere gidebilen! Kültür, asırların birikimi ile oluşuyor.

Sevgili kızı Defne Hanım, bizi o yıl Harbiye Şehir Tiyatroları protokol listesine yazdırdı eksik olmasın. Şehir Tiyatroları'nın 100. Yılı idi ve her temsile, kokteyllerine katıldık büyük bir zevkle, zarafetle ağırlanmaktan onur duyarak. İKSV Tâlat Halman Çeviri Ödülü davetinde de aynı derin duyguları yaşadık. Defne Hanım'ın Akaretler'deki evinde ve Divan Oteli'nde Semahat Hanım'ın tertiplediği taziye davetinde yaşadığımız gibi. Talat Hoca'nın Tevfik Fikret'in oğlu Haluk ile yazımalarını da arşivim için gönderme nezaketinde bulundu Defne Hanım.

Dr. Güzin Poffet-Tamaç'ın Ardından Sandoz Türkiye Anılarımla Bir Devir
Cumhuriyetimizin 100. Yılı Özel pdf kitabımdan

5. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali 18-29 Mayıs 1993

Sandoz üyeler arasında. Şeref kurulu ve kurucular, üyeler ile yönetim, danışmanlar birbirinden değerli.

"Bu yıl gündeme getirdiğimiz ve sürdürmeyi amaçladığımız yeni bir uygulama **"Bir Ülke Bir Tiyatro"** başlığı altında değişik kültürlerin değişik tiyatrolarından örnekler sergilemek. Günümüzde; kültürleri kendi karakterleri içinde global bir açıdan irdelemek, kültürlerarası değişimi gerçekleştirmek ve kültürlerde karşılıklı etkileşim/e yeni arayışlara yönelmek hem birbirini tamamlayan hem de farklılıklar taşıyan akımlar." Dikmen Gürün Uçarer

"12. Uluslararası İstanbul Film Festivali biterken sinema izleyicilerine 5. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali'nin 18 Mayıs 1993'te perdelerini açacağını müjdeleyen el ilanları dağıtılıyordu. İstanbul'da uluslararası bir tiyatro etkinliğinin yirmi yılı aşan bir süre içinde gelişip yerkinleşen İstanbul Festivali'nin bağımsız bir uzantısı olarak beş yıldır gerçekleştirilebilmesi şimdiden bir sürekliliğin ve kurumlaşmanın kanıtı olarak değerlendirilmelidir. İstanbul gibi kavimler kapısı diyebileceğimiz ve tarihsel birikimiyle dünyanın sayılı kültür ve sanat merkezlerinden biri olma iddiasını taşıyan bir kentte uluslararası bir tiyatro festivalinin işlevi ne olabilir? Bilindiği gibi hızla değişen dünyada da bir geçiş dönemine giren ülkemizde de yalnız siyasal, toplumsal ve ekonomik kurumlar değil, tiyatro ve sinema gibi kültürel ve sanatsal etkinlikler de yeniden sorgulanmakta, tartışılmakta ve değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, özellikle tiyatronun ülkemizde ciddi bir bunalım geçirdiği, yeterince yaygınlaşamadığı, çağdaşlaşamadığı gibi görüşler ileri sürülmektedir. Oysa daha sınırlı da olsa, zaman zaman gerek ödenekli tiyatrolarda, gerekse özel ve amatör toplulukların çalışmalarında bunun tersi bir değerlendirmeyi haklı gösterecek başarıları da yadsıyamayız. Bu konuda bir fikir birliğinden çok, bir önyargılar kargaşası yaşandığı böylece ortaya çıkmış oluyor. Sanıyorum, yaşadığımız ülkede, yaşadığımız kentte düzenlenen uluslararası festivaller ya da benzer etkinlikler bizim kendi ulusal ve yerel yaratma çabalarımızı daha geniş bir açıdan, daha nesnel bir gözle değerlendirme olanağı sağlar." Prof. Cevat Çapan

"1992'nin bir sonbahar akşamıydı. Varşova'daydı... Heyecandan yerimde duramıyordum. Biraz sonra, yıllardır adını duyduğum, çalışmalarını yabancı kitaplardan, dergilerden izlediğim Polonyalı yönetmen, tiyatro adamı Vişnievski'nin bir eserini ilk kez görecektim... Tiyatroda yerimi aldım. Salonun ışıkları karardı. Sahne aydınlandı. Ve o andan sonra... o andan sonra... gözlerim kamaştı... kulaklarım kamaştı... yüreğim kamaştı... Oyun başladı... başladı ve... bitti! A, a! Bir saat ne çabuk geçti! Dakikalar, birbirinden ışıltılı anlar ne zaman, nereye uçtu! (Yanıtı biliyorum: Hiç silinmeyecek biçimde belleğime ve yüreğime gömüldüler.) Hayır, hayır, böyle yazılmamalı bu yazı. Baştan başlıyorum: Vişnievski'nin, Tolstoy'un ünlü eseri "Atın Öyküsü"nden yola çıkarak (yalnızca yola çıkarak) sahnelediği oyunun adı "Kamaşma". Hani gözünüze doğrudan doğruya ışık tutulursa, beyazın gerisinde bir sürü rengarenk yıldızların yanıp söndüğünü görür, gözleriniz kamaşır; ya da duygu bombardımanına uğrayınca yüreğiniz bunlara bir çeki düzen veremez, pır pır eder ya... İşte öyle "Kamaşma". Tolstoy'un öyküsü, despot bir prensin hizmetindeki atın en "parlak" günlerinden, yaşlandığı, artık "işe yaramadığı" yaşlılık günlerine uzanan yaşam evrelerini dile getiriyordu. Atlar aracılığıyla insanoğlunun yeryüzündeki serüvenini anlatıyordu. Vişnievski, "acımasız" bir müzik eşliğinde, bir sirk ortamına yerleştirdiği oyununda, bu serüveni (insanoğlunun toplumsal bir bireysel yaşam serüvenini) çarpıcı bir gösteriye dönüştürüyor.

Yeryüzü dediğimiz bu arena, bu sirk, bu dönme dolap, bu çark, bu sahnede "atlar" (yani insanlar, yani oyuncular, dansçılar, akrobatlar, maketler, mankenler, aksesuarlar) bir saat boyunca göze görünmeyen bir Tanrı'nın/yöneticinin/şu ya da bu sistemin/bildik ya da bilmedik baskıların elinde oyuncak olmuş, sonsuz bir devinim içindeler: Dörtnala koşuyorlar, şaha kalkıyorlar, tırısa geçiyorlar, sömürülüyorlar, sömürüyorlar, yarışıyorlar, sırtlarında her an şaklayacak kamçının tehdidi, daha hızlı, daha hızlı koşuyorlar, önlerine uzatılacak yemin, sırtlarını sıvazlayacak bir elin özlemiyle evcilleşiyorlar... Doğuyorlar, ilk adımlar, ilk sevinçler, ilk düş kırıklıkları, yaşam çarkında, iş güç, çalışma, her geçen gün yaşlılığa biraz daha yaklaşma ve ölüyorlar... İşte atların hayatı...
Ve biz, biz ölümlü seyirciler, o arenada, o sirkte, o dönme dolapta bir kez daha insanoğlunun engellenemez yaşam trajedisine ve komedisine tanık oluyoruz. Müzik, koreografı, oyunculuk, sahneye koyuş, ışık, kostüm, aksesuar ve renkler, hepsi bir bütün bu oyunda. Biri ötekinin ayrılmaz parçası. Tümü bir araya gelip aynı dili oluşturuyor. Ama bu dil Lehçe değil. Sözcükler yok, seslerin müziğin ritmine katılışı var. Bu dil devinim ve ritm dili... Bu dil görselliğin dili... Bu dil hızı hiç kesilmeyen, oyunu sürekli kamçılayan, yakanızı hiç bırakmayan müziğin dili... Bu dil gözlerden ve kulaklardan geçerek birbirinden çarpıcı imgeler oluşturarak belleklere ve yüreklere yerleşen bir dil... Bu dil tiyatro dili. Oyun sona erdiğinde, soluk soluğa kaldığımızı anımsıyorum. Dünyanın kırk kadar ülkesinden gelmiş tiyatro eleştirmenleri kulağımızdan hâlâ çıkıp gitmeyen o müzikle, sahnedeki "resmî geçit"in şaşmaz dakikliği ve disipliniyle ("timing" ustalığıyla), olağanüstü hızlı ritmin etkisiyle soluk soluğaydık. Oyun ne zaman başladı, ne zaman bitti diye soruyorduk birbirimize, kamaşan gözlerimizi kırpıştırarak ve yüreklerimizdeki çarpıntıyı dindirmeye çalışarak ...” Zeynep Oral, “Yalnız Gözleri Değil, Yürekleri de Kamaştıran Bir Oyun” katalog içinde geçen yazısından.

Bu katalog nice açıdan kıymetli bir katalog. Başbakan: Süleyman Demirel, Kültür Bakanı: Fikri Sağlar. Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Nejat Eczacıbaşı. Başkan Yardımcıları: Barlas Kuntay ve Onat Kutlar. Onat Kutlar’ın adı Asli Üyeler’de, İcra Kurulu’nda da geçiyor. Denetim Kurulu: Alber Bilen, Çelik Arsel. Çelik Bey, Nüsret Bey’in erkek kardeşi. Eşi Şeyma Hanım da zarif bir hanımefendidir. Değerli bir ailedir, 1996’dan itibaren tanıdığım. Genel Müdür: Melih Fereli. Ful (Duran) Hanım asistanı. O gün bugündür kıymetli dostlarımızdır.

Onat Kutlar’ı saygıyla yad etmeliyim. Ne acıdır ki bir buçuk yıl sonra… Hayatın neler getireceği bilinemiyor… Onca eğitim, kültür, azimle uğraşma…

“Onat Kutlar (Alanya, 25 Ocak 1936 – İstanbul, 11 Ocak 1995) Gaziantepli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi, ilk ve orta öğrenimini Gaziantep’te tamamladı (1955). İlk şiiri henüz on dört yaşındayken “Küçük Dergi”de (1950), ilk öyküsü “Volan Kayışı” “Seçilmiş Hikâyeler” dergisinde yayımlandı (1955). İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık bölümünde bir yıl okuduktan sonra İ.Ü. Hukuk Fakültesi’ne devam etti, eğitiminin son yılında mezun olmayı beklemeden felsefe eğitimi için Paris’e gitti. Sorbonne Üniversitesi’nde felsefe bölümüne bir süre devam etti (1961-62). Arkadaşlarıyla birlikte a Dergisi’ni çıkardı (1956-60). İlk kitabı “İshak”la 1960 Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü’nü aldı. “Doğan Kardeş” dergisinde Yazı İşleri Müdürü olarak çalıştı (1963-65). Kurucuları arasında yer aldığı Türk Sinematek Derneği’ni (1965-76) ve “Yeni Sinema” dergisini (1967-70) yönetti. Kültür Bakanlığı’na bağlı İstanbul Film Yapım ve Gösterim Merkezi’ni kurdu ve iki yıl yönetti (1978-79). İstanbul Film Festivali’nin kurucularından biri olarak festivalin düzenleme kurulu ile İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı’nın (İKSV) Yönetim ve İcra Kurulu üyeliğini yaptı (1982-1995). 1985’te 35. Berlin Film Festivali uluslararası jürisinde Türkiye’yi temsil etti. Ömer Kavur ile “Yusuf ile Kenan” (1979), Ali Özgentürk ile “Hazal” (1979), Atıf Yılmaz ile (Zeyyat Selimoğlu’nun “Deprem” adlı öyküsünden, Ayşe Şasa ile birlikte) “Deli Kan” (1981), Erden Kıral ile “Hakkâri’de Bir Mevsim” (1982) filmlerinin senaryolarını yazdı.

1960'tan sonra aralıklarla "Meydan", "Yeni Sinema", "Milliyet Sanat", "Papirüs", "Hürriyet Gösteri" dergilerinde yazdığı sinema yazılarından bazılarını "Sinema Bir Şenliktir"de topladı. Sinematek'teki çalışmalarından dolayı 1975 yılında Polonya'dan kültür nişanı, 1994 yılında da Fransa'dan Chevalier de L'Ordre des Arts et des Lettres nişanı verildi. **30 Aralık 1994'te The Marmara otelinin pastanesine konulan bombanın patlamasıyla ağır yaralandı, on iki gün yaşam mücadelesi verdikten sonra 11 Ocak 1995'te yaşamını yitirdi.** 1996'dan bu yana İstanbul Film Festivali'nde anısına özel bir ödül verilmektedir.**"** https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/yazarlar/onat-kutlar

"Yaşamın Gerçeği Uydurmanın Sınırlarını Aşıyor Ellerin dert görmesin Uğur Mumcu!", "Sakıncalı Piyade"yi yazdığın için, eline sağlık, ağzına sağlık, canına sağlık... Kendi yazdıklarıma gülemem. Ama senin yazılarını gülerek okudum. Acı acı gülmek deyimi vardır ya, işte öyle, acı acı güldüm. Bir yazında anlattığın olayın sonunda, tıpkı halkımızın ağzıyla "Güler misin, ağlar mısın?" diyorsun. Yazılarını okurken, içimde, gülmekle ağlamak arası bir burukluk duydum. Üstelik, otuz yıl önceleri, askerî mahkemeler ve sıkıyönetim mahkemeleri önünde yargılanışlarımı da anımsadım. Hemen hemen aynı şeylerdi başımıza gelenler. Yalnız, arada otuz yıllık zorunlu bir takvim ilerlemesi olduğu için, bizi yargılayanlar çok daha serttiler, katıydılar. Örneğin, sıkıyönetim mahkemesinde bir sanığı bir avukatın savunabilmesi için, buna sıkıyönetim komutanının izin vermesi gerekirdi. Sıkıyönetim Komutanlarına avukat beğendirmek zordu. Bu yüzden avukatlar, sıkıyönetim sanıklarının avukatlığını almak istemezlerdi. Seksen yaşındaki babam, avukat yazıhanelerini kapı kapı dolaşıp beni savunacak avukatı boşu boşuna aramıştı. O gün bu gün, gönüllü bile olsalar, siyasal davalarımla avukat tutmak istemem. Aradan geçen otuz yılda, hiç olmazsa, cellatlar da gülümsemesini öğrenmişler. Gülümsemek, bu bir insanlık belirtisidir! Başımızdan öyle olaylar geçer ki, o durumlarda Anlatsan, kimse inanmaz! deriz. 12 Mart sonrası, pek çok namuslu aydının, yurtseverlerimizin başından anlatsan, kimse inanmaz denilecek olağanüstü olaylar geçti. Sen, anlatsan kimsenin inanmayacağı başından geçmiş olayları, bütün doğruluğuyla, her okuyanı inandıracak biçimde yazmışsın. Alabildiğine yalınlıkla ve söyleşi havasında yazdığın için kolaylık ve rahatlıkla okunan bu anlatılarda hem olağanlık, hem de olağanüstülük var. Olağandır; çünkü bu olaylar ya da benzerleri herkesin başına gelmiştir, gelmeyenlerin başına da gelebilir. Olağanüstüdür; çünkü bunlar mantık dışı, akıl dışı, saçmalık sınırlarını bile aşan zırtapozluklardır. Daha da kötüsü, bu zırtapozlukları, koşullanmış kafalar Türkiye'nin yararına sanarak yapmışlardır. Yaşamın katı gerçeği, bütün uydurmaların sınırını aşar. İnsanoğlu öyle katı gerçekler yaşar ki, bunları yaşamadan uydurmanın olanağı yoktur. İşte bu yüzden yaşanmış kimi olaylar, anlatınca kimsenin inanmayacağı denli gerçekten daha gerçektirler. Oysa ülkemizin insanları, 62 yaşımın aklımın erdiği yarım yüzyılı içinde sürekli olarak, anlatılsa kimsenin inanmayacağı, inanamayacağı olayları yaşamışlardır, yaşamaktadırlar. Uğur Mumcu'nun "Sakıncalı Piyade"sinde gülmece, yaşamın kendi gerçeğinde var olunca daha somutlaşarak ortaya çıkıyor; daha da etkili oluyor. Örneğin, "Bir hukuk doçentinin ishal oluşu, Anayasa Mahkemesi İçtihat Kararlarına geçti." denilse bu bir gülmecedir ama, soyuttur ve geneldir; bu yüzden de etkin olmaz. Ama, adıyla sanıyla bildirilen bir hukuk doçentinin, askeri mahkemesinin huzurunda, kendini, ishal olduğu için, gizli örgütün toplantısını dikkatle izleyemediğini, çünkü sık sık helaya gitmek zorunda kaldığını söyleyerek savunmaya kalkışı, sonra da savunmanın Resmi Gazete'de yayınlanışı, gülmecenin en somut örneğidir. Anlatılan olayı okurken, bir güldürü sahnesi seyreder gibi biz de yaşar ve o güldürüye katılırız. Bence, "Sakıncalı Piyade"nin gülmece olarak başarısı, yaşanmış olaylardaki gülmeceyi somutlaştırmış olmasıdır. Bu bakımdan "Sakıncalı Piyade", yakın geçmişimizin en yağlı-kara lekesi olan 12 Mart'ın ıcığını cıcığını çıkaran belgesel bir yapıttır. Halkımız öteden beri gülmeceyi, işine yarar bir aygıt olarak kullanmıştır. Nasıl açar denilen aygıtla kilit açılıyorsa, nasıl bıçak denilen aygıtla ekmek kesiliyorsa, gülmece denilen aygıtla da halkımız çıkmazlarına çıkar yol bulmakta, karmaşık sorunlarını çözümlemektedir. Kısacası gülmece, üretim toplumlarının ve üretmen sınıfların işine yarayan bir aygıttır. "Sakınca/ı Piyade" nasıl mı işimize yarayacak? Onun yararları pek çok... Ama en başta, faşizme

özenenleri yıldırması, umutsuzluğa düşürmesidir. Çünkü, faşist özençlileri, dikta heveslileri, ellerine geçen fırsatlarda nice zart zurt ederlerse etsinler, sonunda, "Sakıncalı Piyade"de olduğu gibi, alay edileceklerini, maskara olacaklarını, ister istemez anlayacaklar, korkacaklardır. Faşizme geçit yok! Bu geçidi tıkayacak en iyi engel, faşizmin alay konusu hırtlıklarını ortaya koymaktır. Bizi acılı acılı güldürdün, düşündürdün, sağ ol Uğur Mumcu!" **Aziz Nesin**", Ankara Sanat Tiyatrosu/ Ankara Art Theatre, **"Sakıncalı Piyade", Uğur Mumcu**, Yöneten/Directed By **Rutkay Aziz**, Metin Balay, Müzik/Music **Timur Selçuk**, Koreografı/Choreography Mehmet Yalız, Şarkı Sözü/Lyrics **Çiğdem Talu**.

Uğur Mumcu'yu saygıyla yad etmeliyim. Kitabı arşivimde. Ne acıdır ki bu festivalin olduğu yıl… Hayatın neler getireceği bilinemiyor… Onca eğitim, kültür, azimle uğraşma… "24 Ocak 1993. Pazar günü arabasına yerleştirilen bomba ile öldürüldü."

Katalogta ilginç bir detay daha var: **Tunçel Kurtiz ve "Şeyh Bedreddin Destanı"**. Tuncel Kurtiz yönetmiş, müziğini Hans Tschırıtsch ile birlikte yapmış ve oyunda da yer almış.

"(Avusturya / Austria)" "Tunçel Kurtiz ve Grubu, Tunçel Kurtız and His Group, "Şeyh Bedreddin Destanı" Günümüz için Bir Ayin / "The Epos of Sheikh Bedreddin" A Ritual For Today, Nazım Hikmet" "İnsanlığın düşünce tarihinde, genel olarak denilebilir ki, en verimli gelişmeler farklı düşünce tarzlarının birbirleriyle çakışması sonucu oluşmuştur. Bu farklı düşünce tarzlarının kökeni, insanlık kültürünün değişik anlanlarından veya değişik dönemlerinden, değişik kültürel çevrelerinden veya değişik dini geleneklerinden kaynaklanabilir. Farklı düşünce tarzlarının gerçek etkileşim sağlayabilecek kadar birbirleriyle çakışması, yani en azından birbirleriyle bağdaşmalan sürekliliği gerçekleşirse, işte o zaman umut edilebilinir ki, yeni ve ilginç gelişmeler süregelsin." Werner Heisenberg

"Fizikte, gözlemleyen ve gözlenilen nesne arasındaki çizginin belirlenemeyeceğini kanıtlayan büyük bir bilginin sözleri; Bedreddin'in de "ben" ve "sen" ve "Allah" arasındaki ayrımı görmediği gibi. 15. yy.'ın başlarında, her yerde sosyal bunalımların ve din felsefesi alanında reformların oluştuğu, Osmanlı döneminde köylülerden oluşan halk yaklaşmasının öncülüğünü yaptı, Seyh Bedreddin ve müridleri komün anlayışı içerisinde, tüm insanların kardeşçe yaşamlarını, tüm canlıların eşitliğini ve küçük Asya Tipi üretim Tarzı'nı benimsediler. Amaçlarına ulaşabilmek için Müslümanlar, Hıristiyanlar, Yahudiler ve diğerleri bir araya gelip, kendiliğinden oluşan bilinçlenmeyle özgürlük için savaştılar. Ekonomik, politik, dinsel, kültürel ve bireysel bütünsellik için! Tuncel Kurtiz bu gelenekten yola çıkarak, Nazım Hikmet'in "Şeyh Bedrettin Destanı'nı" sahneledi. Öykü kendine öz ritimlerle iki dilde anlatılıyor. Türkçe bölümünü Tuncel Kurtiz, Almanca bölümünü Heike Brinkmann oynuyor. Bu ikiliye Avusturyalı sanatçılardan oluşan bir grup eşlik ediyor. Bu ülkede yaşayan, kendi seslerinin duyulmasında ısrar eden, diyalog arayışı içinde olan insanlar. Hiçbir ulusun global problemlere duyarsız kalamayacağı çağda Heisenberg'in alıntısını kendi özdeyişimiz ve istemimize göre yükseltiyoruz. Birbirlerine saygınlığı olan kültürlerin aralarında diyalog olmazsa – birbirlerine eşit insanlar arasında olduğu gibi – gelecekteki problemler, ne ulusal ne de global çözümlenebilir. Biz bu süreci hızlandırmak istiyoruz. Tabii ki sadece ufak bir adım bu. Belki de bir başlangıç... Nazım Hikmet'in deyimiyle: "Yaşamak, bir ağaç gibi, tek ve hür ve bir orman gibi, kardeşçesine ... " Nasıl bir orman çeşitli bitkilerden oluşuyorsa, toplumda değişik kültür, dil, ritim, dış görünüm, din, karakter ve canlılıktan oluşur. Müzikte buna çokseslilik denilir. Yeryüzünde Özgürlük ve Barış! 1420 yılında Şeyh Bedreddin ve taraftarları idam edildiler. Bugün güçlüler ve hükmedenler bizi destekliediler. Ve şimdi umut ediyoruz ki, onlar da - tüm seyircilerimiz gibi – bize gerçekten kulak verirler. (Oyunun program broşüründen alıntı)"
Her biri birbirinden kıymetli kurul üyeleri, Sandoz gibi sanat destekçileri, sanatçılar, izleyiciler…

Seniha Bedri Göknil

"Türk edebiyatının liyakat sahibi en yetkin çevirmenlerinden olan, Seniha Bedri Göknil; İstanbul'un tanınmış ailelerinden, dindar bir aristokrat olan, Nafıa Nazırı (Bayındırılık Bakanı) ve Sadâret Müsteşarı (Başbakan yardımcısı) Giritli Ziya Bey ve pek muhterem eşleri, Dilistan Hanımefendinin, kızları olarak 1901 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Yaşadığı dönemlerin en popüler okullarından biri olan, Dame de Sion'u büyük bir başarıyla bitirdi. Ailesinin verdiği çok derin ve köklü maddi mânevi eğitimin dışında, okuldan aldığı yabancı dil eğitimini de, gönlünde yatan edebiyat aşkıyla birleştirince, tadına doyulmaz eşsiz çeviriler meydana geldi. 1920'li yıllardan başlayarak 1960'lı yıllara kadar devam eden çalışmalarında; Friedrich Schiller, Henrik Ibsen, Peter Weiss, Ludwig Fulda, Gustav Freytag, Edmund Morris, Hermann Sudermann, Gerhardt Hauptmann, William Shakespeare ve büyük Alman düşünürü Goethe gibi, birçok dünyaca ünlü yazarın klasikleşmiş eserlerini dilimize çevirdi. Yıllarca Türk edebiyatına nitelikli çeviriler kazandıran Seniha Bedri Göknil; Türk ve dünya edebiyatına değerli katkılarından, özellikle de Goethe'nin, Faust adlı eserini çevirmekte gösterdiği ustalık ve başarıdan dolayı, 1933 yılında Goethe Nişanı aldı. Çok değerli tiyatro üstadımız Muhsin Ertuğrul ile kardeş yakınlığı içerisinde geçen uzun ve samimi dostlukları içerisinde, çevirileriyle Türk Tiyatrosuna da birçok yapıtlar kazandıran, Seniha Bedri Göknil; Edmund Morris'in "Tahta Çanaklar", Gerhardt Hauptman'ın "Yedi Köyün Zeynebi", Peter Weiss'in "Mara" ve Ludwig Fulda'nın "Yanardağı" gibi daha birçok tanınmış tiyatro oyunlarını da büyük bir ustalıkla dilimize çevirdi. Tiyatro sevenler bu oyunları hâlâ büyük bir beğeni ile izlemektedir. Edebiyat dünyamızın güzel, hırslı ve başarılı, his ve gönül dünyamızın, ince ruhlu, zarif, nâdide bir Hanımefendisi olan Seniha Bedri Göknil; sınırları yurt dışına taşan şöhretini, başarılı edebi çalışmalarını, hiçbir zaman mânevi değerlerin üzerinde tutmamıştır. Popülizme heves etmeyen, gösterişsiz, mütevazı, Hz. Mevlânâ âşık"ı faziletli bir Hanımefendi olarak, kendinden sonraki genç nesillere çok önemli bir rehber ve idol olmuştur.
"https://semazen.net/seniha-bedri-goknil/

Ulya Vogt-Göknil, çok kibar ve sade bir kadındı. Kitabın tanıtım kokteyli Haseki Hamamı'nda yapılmıştı. Haseki Hamamı yeni onarılmıştı. Mimar Sinan'ın ölümünün 400. yılında pek çok etkinlikler olduğunu hatırlıyorum.

Ivır Zıvır Tarihi

"Sayın Rengigül Ural'a; dostça ilgilerine minik bir hatıra" Gökhan Akçura, '95

Gökhan Bey, tiyatro eğitimli kıymetli bir araştırmacı yazarımız. İrtibatımız bugün de sürmekte. Bazı yazılarını okuyor, bilgileniyorum. Bisiklet Kitabı da arşivimde, başkaca çalışmaları gibi. O zamanlar İstanbul'da oturuyordu. Tatlı ve heyecanlı bir konuşma stili vardı.

Yıldız Kenter

Yıldız Kenter Hanım ile tanışmam Sandoz Genel Müdürlük'te olmuştu. Doktor Bey, yöneticilerin kendisinden diksiyon dersi almalarının hem kendi kariyerlerine hem de firmaya katkı sağlayacağını düşünmüştü ve çok da güzel ifade etmişti, etkilenmiştim. Yıldız Hanım, derslere başladı. Seçtiği kitapları yöneticilerimize okuttu. Diyaframdan konuşmayı öğretmeye çalıştı. Hemen her ders öncesi kısa sohbetlerimiz, telefonda tatlı sohbetlerimiz oldu. Kenter Tiyatrosu'ndaki bazı oyunlarını izledik, "Tiyatro Benim Hayatım" gibi kitaplar arşivimde. Semahat Hanım ile çalışmaya başlayınca da ne güzel ki bu sohbetlerimiz yeri geldiğinde sürdü. Kendisini saygı ile yad ediyorum.

Fazlı Aysu

"Fazlı Aysu, 1931'de İstanbul Erkek Lisesi'ni, 1936'da Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümü'nü bitirdi. Mimar Ginter'le Yıldız Sarayı Şale Köşkü restorasyon ve dekorasyonu; Seyfi Arkan'la Florya Atatürk Evi dekorasyonu ve Sedad Hakkı Eldem'le Yalova Termal Oteli dekorasyonu işlerini yaptı. Çeşitli okul projeleri ve Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi projesinde görev aldı. Daha sonra Tekel inşaat bürosunda büro şefi olarak çeşitli tütün bakım evi, yönetim binası ve Tekirdağ Şarap Fabrikası (daha sonra Rakı Fabrikası oldu) projelerinin hazırlanmasında, Bursa Yenişehir ve Safranbolu Bağlar yöresi imar planlarının hazırlanmasında görev aldı. 1939'dan sonra İnönü Stadyumu (İtalyan mimar Vietti Violi ile), Spor ve Sergi Sarayı (bugün Lütfi Kırdar Kongre Salonu), Galatasaray Ali Sami Yen Stadyumu (mimar Şinasi Şahingiray ile), Fatih Karagümrük Stadı, Beykoz Spor Kulübü, Taksim Tenis Kulübü ve kortları, Sümerbank Sergi Binası (s. Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu) projelerini gerçekleştirdi. 1949'dan sonra Şinasi Şahingiray'la birlikte Ayaspaşa'daki Philips Merkez Binası ve Levent Radyo Fabrikası'nın mimari projelerini gerçekleştirdi. Yanan Güzel Sanatlar Akademisi'nin yenilenme işini, Taşlıtarla'da (Gaziosmanpaşa) 250 göçmen evinin yapımı, Bakırköy Kız Enstitüsü, Dolmabahçe Sarayı'na ait Bağodaları Binası (b. MSÜ Konservatuvarı), Galata'da Arşimidis Hanı, Eten Havlu Fabrikası, Ankara Ulus'ta İş Bankası tören katı restorasyon ve dekorasyonu, Zeynep Kamil Hastanesi Çocuk Pavyonu ve Kilyos Büyük Oteli (1960 Devrimi'nden sonra yarım bırakıldı) işlerini üstlendi. Yine bu yıllarda Köy Enstitüleri, İstanbul Adliye Binası, Galata Yolcu Salonu Binası, Açık Hava Tiyatrosu, Harbiye Radyo Binası ve Prof. Ernst Egli ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Binaları proje yarışmalarına katıldı, dereceler aldı. 1960 yılından sonra Hürriyet gazetesinin iki binasının eklerini, Günaydın gazetesi binası ve ekini, Harbiye Başak Sigorta ve Ziraat Bankası şubesini (Utarit İzgi ve arkadaşları ile), Polonezköy'de Haldun Simavi Evi'ni, Kanlıca ve Gönen'de iki sağlık evi ve çeşitli özel binalar yaptı. 70'li yıllarda, dört yıl süreyle, Özel Cağaloğlu Mimarlık ve Mühendislik Yüksek Okulu'yla Akademi'ye bağlı Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu'nda bölüm başkanlığı, yapı ve mimari tasarım hocalığı görevlerinde bulundu."
https://www.arkiv.com.tr/mimar/fazil-aysu/25586

"Sandoz Grubumuzdan Ayhan Geceyatmaz ile Sanat ve İş Dünyası İçinde Psikoloji" Röportajımdan

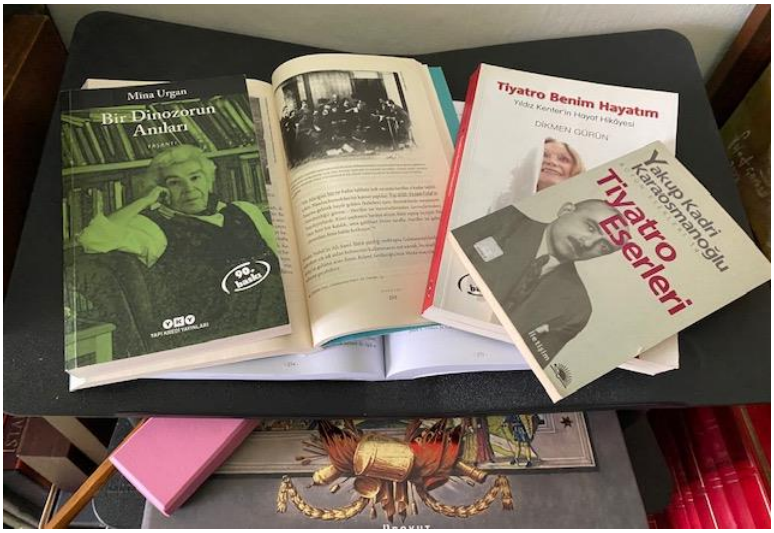
"Aktif iş hayatım sona erdikten sonra tüm dünya olarak yaşadığımız pandemi sıkıntılarını, biz bu müzik ve tiyatro çalışmaları ve sonuçta gelen başarılarla yok ettik. Bu senenin haziran ayında aldığım bir teklifi kabul ederek "Profesyonel Tiyatro Oyuncusu" olma yolunda bir adım attım. Yönetmenliğini Deniz Çıkmaz'ın yaptığı "Çıkmaz Sokak Tiyatrosu"nda kendi yazdığı bir oyun olan "Beni Unutma" adlı dramı yeni sezonda oynayabilmek için çalışmalara yoğun bir şekilde başlamış bulunuyoruz. Beni ve tiyatro grubu arkadaşlarımı konusunda mutlu eden diğer bir olay ise haziran ayı içerisinde Büyükçekmece Belediyesi tarafından düzenlenen "Ustalara Saygı Gecesinde" gerçekleşti. Etkinlik çerçevesinde yapılan bir söyleşiye konuk olan ve "Lüküs Hayat" müzikalinde 28 yıl aralıksız olarak başrol oynayan Sayın Zihni Göktay üstadımla, kendisi müzikalin şarkısını söylediği anda sahnede oyun kostümlerimizle birlikte dans ederek sürpriz yaptıktan sonra sohbet edebilmek başta beni olmak üzere tüm ekip arkadaşlarımı çok gururlandırdı. Bu vesile ile Mimar Sinan Musiki Derneğimizin koro ve tiyatro çalışmalarımıza her zaman destek olarak âdeta bizim sanat çalışmalarımızda başarılar yasamamızı sağlayan, bize güç veren Büyükçekmece Belediye Başkanımız Sayın Hasan Akgün başta olmak üzere Kültür müdürümüz Sayın Nazan Karagözoğlu, aynı müdürlükte görevli Sayın Pınar Çolak'a çok teşekkür ediyor ve şükranlarımı sunuyorum.

Çocukluk hayallerim olan müzik ve tiyatro çalışmalarımın gerçekleşmesinde bana ve arkadaşlarıma son derece sevgi, saygı ve sabırla yaklaşan, başarılı eğitmen kişiliklerinden önce mükemmel insan olarak gönüllerimizde taht kuran, kendileri ile çalışmaktan gurur duyduğumuz TSM koro şefimiz Sayın udi Ensar Tunç Hocamız ile Lüküs Hayat müzikali oyun yönetmenimiz, dans hocamız Levent Aşçı'ya bu satırlarla sahsım adına gönülden kucak dolusu sevgiler gönderiyor ve emekleri için teşekkürler ediyorum. Haklarını ödeyemeyiz diye düşünüyorum."

Koç Grubu Camiamızdan Filiz Bingöl Akgül ile "Kütüphanecilik Çocuk Oyunu ile Başlayan Tiyatro" Röportajımdan

"O zamanlar, "Ölü Ozanlar Derneği" filmi Türkiye de ilk kez gösterime girmişti. Ertesi gün hocam, "Filmi izleyenler var mı?" dedi. Sınıfta birkaç arkadaş el kaldırdık. "Sizce filmdeki öğretmen, neden sıranın üstüne çıktı ve öğrencilerinin de çıkmasını istedi?" diye bir soru sordu. Soru sanki benim, o çok etkilendiğim sahnenin tam da ortasından bir yerden geldi. Bir soru bu kadar isabetle nasıl sorulabildi şaşkınlığı ile söz alarak cevapladım. Hocam, "Ancak bu kadar çözümlenebilirdi" diye bir geri dönüş yaparak, ilerleyen zamanda da bana, lisede bir tiyatro kulübü kurmam ve okul gazetesi çıkarmam için yüreklendirdi. Yaptım. Ekip çalışmasına yatkınlığıma sebep oldu. Ve o aşk başka bir şey daha katarak içine, yine perçinlendi. Bu sefer, dramaturji kısmı (Henüz bilinçsizce olsa da) okuduğunu anlama, çözme, yorumlama ve kendinden başkalarına da aktarma kısmıyla. Son olarak üniversitede tiyatro kulübü hocam ve daha sonra İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Gösteri Sanatları Merkezi'nde eğitim veren çok değerli iki-üç hocam beni yüreklendirdi. Ve bitmeyen bir aşk ile yola koyulmama sebep oldular. Beni etkileyen çok fazla kitap var. Fakat içlerinden birkaç tanesi hayata çok erken yaşta bambaşka yerlerden, bambaşka duygularla bakmamı sağlamıştır. Babam öldüğünde müthiş hediyeler bırakmıştı. Ben büyüyene kadar eskiyen kitaplar, eskiyen bir pikap ve eskimiş plaklar. Annem çalışan bir anne olduğu için anneanneye emanet edilmiş bir kız çocuğu okuldan sonra neler yapardı? İlkokul sona başladığım seneydi, anneannem (Yani en iyi oyun ve ev arkadaşım) o eskiyen pikapta, o eskimiş plakları dinlerdi. Ben de o mis gibi kokan (Bana göre eskimiş) kitaplarda, önce parmaklarımı gezdirdim. Sona kendimce bir kütüphanecilik anlayışı geliştirip, kitapları (Türüne göre sıralayamayacak çocuk kafamla) büyüklüklerine, incelik ve kalınlıklarına, uzunluk ve kısalıklarına göre sıraladım. Sıralarken, sırtlarının alt kısmına beyaz dosya kâğıtlarından şeritler keserek numaralar yazdım ve bir kâğıt bandıyla yapıştırdım. 1- 2 – 3… Sonra da onları bir ajandaya, numaralarına göre kitap isimlerini yazarak kendimce arşivledim. Kütüphanecilik oyunu oynadım. Kendime şahane tek kişilik bir oyun bulmuştum. Üstelik, orkestra şefliğini anneannemin yaptığı müzikli bir oyun. İşte orada bu oyun ve arşivleme sırasında bir kitabın önce kapağı ilgimi çekti. Ve sonra kokusu. Ve sonra "İnce bir kitap hemen okurum, kuşlarla ilgili sanırım" diye düşünerek, kütüphanenin rafından indirdim. Ajandaya da; "Bilmem kaç nolu, "Boyalı Kuş" kitabı. Yazarı; Jerzy Kosinski. Filiz Bingöl'e, şu tarihte, şu saatte, okuması için teslim edilmiştir." diye not aldım (Kütüphanecilik oyunumu sürdürerek). Ve beni etkileyen, o günden sonra bambaşka bir yere sürükleyen o kitabı okudum. O yaşta bir çocuk için o kitabı okumanın tüm getirileri ve götürüleriyle okudum o kitabı. Ve dedim ki "Bu nasıl bir dünya ve bu nasıl bir düşünsel ve düşsel bir alışveriş?

Ve evet, 28 yıl hizmet ettiğim çok değerli bir ailenin, çok değerli işletmelerinden, iki şirketinde görev aldım. İlki, ilk çalışma hayatıma stajyer olarak başladığım Divan Otel muhasebe departmanıydı. Orada vizyonum genişlemeye ve şekil almaya başlamıştı. O sırada tiyatro eğitimime de akşamları, işten sonra Beyoğlu Muammer Karaca Tiyatrosu'nda ve Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi'nde haftanın altı günü18.30 ila 23.30 arası iki sene boyunca devam ettim. Profesyonel oyunculuk hayatıma ilk adım attığım oyunuma sizi de davet etmiştim. Beni kırmayıp, eşinizle birlikte davetime icabet etmiş, o yeni başladığım âna tanıklık etmiştiniz. Bu vesile ile tekrar teşekkürlerimi sunarım."

Tiyatro ve Futbol

"Kuruluş: Mekteb-i Sultani'den Galatasaray Spor Kulübü'ne Türkiye'de Futbolun Erken Çağı (1904-1907)" kitabının 124. sayfasının başında "Bu takımdaki 11 futbolcudan 10'u Mekteb-i Sultani kökenliydi" yazar. Sayfada çok da hoş, anlamlı bir görsel var. Fotoğraftaki yazı şöyle: "**484 Asım Tevfik hem kalecilik ediyor, hem de "Le Cid**" ezberliyor". "Le Cid" Fransız tiyatro yazarlığının şahikası sayılıyor. Hasan Ali Yücel Klasikleri dizisinde yer alır. Yani kalecimiz 17. yüzyıl Fransız tiyatrosunun en büyük üç yazarından birini (Pierre Corneille) okuyor maça hazırlanırken!

Oyuncular Sendikası

"Türkiye'de oyuncuların sendikal mücadele geleneği 1960'lı yılların ilk yarısında başlamış ve 1970'li yılların ortalarına doğru sinema, tiyatro ve opera alanlarında ayrı ayrı sendikalar faaliyet göstermeye başlamışlardır. 2000'lı yıllara gelindiğinde ise oyuncular önce "Sinema İş Yasası İçin Oyuncular Platformu"nu oluşturmuş, daha sonrasında bu platform "Oyuncular Sendikası Girişimi" ne dönüşmüştür. "Oyuncular Sendikası Girişimi" oyunculuk mesleğinin Türkiye'de hak ettiği standartlara gelebilmesi için bir sendikaya ihtiyaç olduğunu savunan oyuncuların başlattıkları bir girişimdir. 29 Kasım 2010 tarihinde gerçekleşen "Oyuncular Büyük Buluşması" neticesinde de bu girişim toplantıya katılan beş yüzden fazla oyuncular tarafından bilinen ve sahip çıkılan bir yapıya dönüşmüştür. Kişisel ve bağımsız çabalarla hareket eden girişim, Oyuncular Sendikası'nın kuruluşu için gereken çalışmaları yapmaya başlamıştır. "Oyuncular Sendikası Girişimi"ne destek veren her oyuncu, girişimin bir parçası olmuş ve girişim 29 Mart 2011'de Türkiye'nin ilk oyuncu sendikası olan Sahne, Perde, Ekran, Mikrofon Oyuncuları Sendikası'nın resmen kurulmasını sağlamıştır. Sahne, Perde, Ekran, Mikrofon Oyuncuları Sendikası (Oyuncular Sendikası) 10-11 Eylül 2011 tarihlerinde ilk olağan genel kurulunu gerçekleştirmiştir.", "Tiyatro oyuncusu, opera şarkıcısı ve dansçıların sorunları maalesef uzun bir geçmişe dayanıyor. Sahne alanı, sektörümüzde kayıt dışı istihdamın en yaygın olduğu alan. Bu alanın diğer sektörlere nazaran büyük bir ekonomiye sahip olmaması, çalışma hayatında uygulanması gereken temel standartların dahi hayata geçirilememesine sebep oldu. Ülkemizdeki kültür-sanat politikalarının yetersizliği sebebiyle meslektaşlarımız tiyatroyu, operayı ve dansı yaşatmak üzere bir refleks edindiler. Ülkemizde maalesef bu meslekler hala hak ettiği değeri ve desteği göremiyor. Dolayısıyla alanda çalışan emekçiler genellikle temel işçi haklarını ikinci plana atarak çalışıyor veya çalıştırılıyor. Sahne alanında, işçi hakları üzerine birçok teknik çalışma yürütüyoruz.

Ancak bir diğer önemli başlığımız, bu alana özel bir kültür-sanat politikası belirlenmesi için tüm bileşenlerle kapsamlı çalışmalar yürütmek. Çünkü sahne alanı maalesef çok ciddi yapısal sorunları olan bir alandır. Hiçbir dönemde, ilgili devlet kurumları bu alanın sorunlarına kapsamlı bir şekilde eğilmedi. Dolayısıyla sorunları kökten çözecek bir politika da asla geliştirilemedi. Bu kapsamda sahne alanı için temel hedeflerimiz şöyle; İhtiyaçlara cevap verecek bir kültür-sanat politikasının geliştirilmesini sağlamak, Tiyatro oyuncusu, opera şarkıcısı ve dansçıların bağlı çalışan olmasını sağlamak, Adil iş sözleşmeleri yapılarak çalışılmasını sağlamak, İnsani çalışma koşullarını sağlamak, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemleri'nin uygulanmasını sağlamak, Alana özel taban ücretleri belirlemek, Mesleğin koşullarına göre emeklilik modelleri üzerine çalışmak.

Hiçbir tiyatro oyuncusu, opera şarkıcısı ve dansçının emeklilik sorununun kalmamasını sağlamak İş yerlerimiz olan sahnelerin, işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından yeterli donanıma sahip olması için çalışıyor ve projeler üretmeye çalışıyoruz. Bu alanda çalışan emekçilerin sosyal güvence kapsamında ve iş sözleşmeleri ile güvence altına alınmış çalışma koşullarına kavuşması için, sahne sahipleri ve yöneticileri ile tiyatroya, operaya ve dansa yakışır standartları oluşturmak için bir araya geliyoruz. İlgili kamu kurumlarıyla hukuki ve idari süreçler devam ederken, sosyal diyalog kapsamında da lobi çalışmaları yürütüyoruz. Bu bağlamda, kurulma sürecine destek verdiğimiz Tiyatro Kooperatifi ile oyuncuların iş sözleşmeleri ve özlük hakları, prova süreleri, sahnelerin işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından uygunluğu, risk değerlendirmeleri vb. konularda standartlar oluşturmak için 2020 yılı itibariyle müzakerelerimize başladık." https://oyuncularsendikasi.org/calismalar/calisma-alanlari/sahne/

Dünya Tiyatro Günü'nde Oyuncular Sendikası Yönetim Kurulu ilk kadın başkanı dostumuz, sevgili Meltem Cumbul ile olan nice fotoğraflı güzel anılarım, kutlama gecesinde dağıtılan armağan "Setlerde İşçi Sağlığı ve Güvenliği Rehberi" kitabı ve arşivimdeki birbirinden kıymetli eserlerle, anılarımdaki tüm kıymetli tiyatrocularla; tiyatroya emek vermiş, bizlere hayattan kesitlerle dersler almamızı sağlamış tüm tiyatrocuları, tiyatro emekçilerini ve babam gibi tiyatroyu ailesine sevdiren, maddi, manevi destekleyenleri saygıyla selamlıyorum.

Rengigül Yaltırık Ural, Mart 2024